

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĘ

2019 m. liepos 17 d. Nr. 4D-2018/2- 481
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Šiaulių miesto savivaldybės (toliau vadinama ir – Savivaldybė, savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkama Pareiškėjos apsauga nuo UAB „A“ (toliau vadinama ir – Įmonė, įmonė) keliamo neigiamo triukšmo poveikio.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2018-11-27 gautas papildomas Pareiškėjos skundas tuo pačiu klausimu.

2. Pareiškėja Skunde ir papildomame skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Gyvename [...], Įmonės kaimynystėje. Dėl Įmonės teritorijoje triukšmą keliančių sunkiasvorių automobilių, o vėliau ir dėl pačios Įmonės garsiai naktimis veikiančio ventiliatoriaus darbo, dėl rankinių mechanizmų naudojimo nakties metu teko kreiptis į Šiaulių miesto savivaldybės administraciją“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] 2017-05-11 pateikiau Savivaldybei elektroninį skundą [...]. Mano skundas buvo užregistruotas tą pačią dieną [...].“

2.3. „Pakentėjusi lygiai du mėnesius [...] 2017-07-11 nusiunčiau paklausimą, kur man kreiptis, kad mano skundas pagaliau būtų išnagrinėtas [...], tuo pačiu savivaldybės elektroninėje sistemoje užpildžiau skundą dėl per ilgo skundo nagrinėjimo, pažymėjau varnele, kad noriu gauti atsakymą, kodėl mano skundo nagrinėjimas užsitęsė [...]. Taip pat pažymiu, kad per tuos du mėnesius iš savivaldybės administracijos negavau jokio pranešimo apie administracinės procedūros termino pratęsimą [...].“

2.4. „[...] po savaitės po šito mano skundo nagrinėjimo išjudinimo, gavau labai, mano manymu, prieštaringą atsakymą [...], kurio iki šiol nesuprantu. Nebenorėdama rašinėti skundų, dokumento apačioje nurodytu telefono numeriu susisiečiau su šito dokumento rengėju, tikėjau, kad jis patikslins savo atsakymą, tačiau jis atšovė, kad nieko negali patikslinti, nes visa medžiaga jau atiduota į archyvą, o aš tiesiog kabinėjusi prie žodžių. O „kabinėjusi“, nes atsakymo vienoje pastraipoje nurodyta, kad teritorija yra valdoma valstybinės žemės sklypo nuomos teise, o kitoje pastraipoje ta pati teritorija jau pasidarė privati nuosavybė, todėl norėjau pasitikslinti, kaip yra iš tikrųjų.“

2.5. „[...] dabar matau, kad už lango vėl statomi krovininiai automobiliai, ir nujausdama, kad ateityje vėl gali kilti tokių pat problemų, prašau Seimo kontrolieriaus įvertinti, ar savivaldybės administracija tinkamai ir operatyviai išsprendė mano skundą ir ar tikrai yra tokia bejėgė išspręsti šią problemą.“

2.6. „[...] Įmonė nuo spalio mėnesio pradėjo dirbti naktimis. Dėl įkyriai kaukiančio ventiliatoriaus, kuris stovi mano langų lygyje, tapo neįmanoma išsimiegoti ir pailsėti.“

2.7. „[...] kreipiausi telefonu į Įmonės gamybos vadovą [pavardė žinoma], į Generalinį

direktorių, prašydama imtis priemonių, kad triukšmas naktimis liautųsi, tačiau, kai po kažkelinto mano skambučio minėti vadovai man pasiūlė rašyti skundus ir kreiptis kur tik noriu, pradėjau ieškoti informacijos, kur kreiptis.“

2.8. „Dėl ventiliatoriaus garsaus veikimo 2018-01-26 kreipiausi į Nacionalinio visuomenės sveikatos centro (toliau – NVSC) Šiaulių departamentą (toliau – Departamentas) su prašymu išmatuoti mano bute minėto ventiliatoriaus skleidžiamą garsą – pretenzijų dėl jų darbo neturiu: atvažiavo, išmatavo, 2018-02-23 gavau atsakymą [...]“

2.9. „Kadangi nežinojau, kur kreiptis dėl Įmonės teritorijoje naudojamų garsiai veikiančių rankinių prietaisų ir mechanizmų (oro pūstuvo, šakinio krautuvo, kuris važiuodamas, ypač naktį, garsiai barška, o važiuodamas atbuline eiga cypsi) naudojimo nakties metu, savivaldybės sistemoje 2018-02-19 uždaviau tokį klausimą ir dėl į klausimus atsakančio darbuotojo nekompetencijos gavau visiškai neteisingą atsakymą [...], kuris mane ir suklaidino, ir sugaišino. Tiesą pasakius, du kartus to paties paklausiau, du kartus gavau neteisingą atsakymą. Išsiaiškinus, kad vis dėlto tokius klausimus pagal LR Triukšmo valdymo įstatymo 3 str., 4 str., 22 str. spręsti yra savivaldybių institucijos kompetencija, 2018-02-22 savivaldybės tinklalapyje pateikiau elektroninį skundą [...]“

2.10. „2018-03-27 gavau savivaldybės administracijos atsakymą į mano skundą [...], kuris mane pribloškė. [...]“

2.11. „[...] į skundą įrašytas sakiny, kad: „Jei kiltų panašaus pobūdžio problemos, Įmonės atstovai norėtų su Jumis bendrauti tiesiogiai. Prašome į tai atsižvelgti“, mane šokiravo. Kas tie atstovai, su kuriais aš turėčiau bendrauti? Savo skunde aš aiškiai nurodžiau, kad Įmonės Generalinis direktorius, gamybos vadovas su manimi bendrauti atsisakė, kas tie atstovai?“

2.12. „[...] telefonu ta pati savivaldybės administracijos darbuotoja nurodė, kad įspėjo UAB „A“ administraciją nenaudoti triukšmą keliančių įrengimų ir mechanizmų iki 7 val. ryto, tačiau, pagal Triukšmo prevencijos Šiaulių miesto viešosiose vietose taisyklių 9 p., rankiniai triukšmą keliantys prietaisai ir mechanizmai gali būti naudojami darbo dienomis 8–21 val., savaitgaliais – 10–20 val. Atsakyme apie šitą mano skunde taip pat plačiai aprašomą problemą nė žodžio – ar aš skaitau ne tas taisykles, ar savivaldybės administracijos darbuotoja jų nežino?“

2.13. „[...] NVSC savo darbą padarė ir ne dėl to aš kreipiausi į savivaldybę.“

2.14. „Iš man pateikto atsakymo man liko visiškai neaišku, kodėl nebuvo tenkintas mano prašymas ir Savivaldybės administracija, gavusi informaciją iš NVSC apie užfiksuotą viršytą triukšmo ribinį dydį, vadovaujantis LR Triukšmo valdymo įstatymo 27 str., nepasinaudojo savo teise ir nepareikalavo triukšmo šaltinio valdytojo keisti triukšmo šaltinio naudojimo trukmę, pradžios ir pabaigos laiką, nes tas ventiliatorius ir toliau būdavo įjungiamas 6 val. ryto, nors pagal LR Triukšmo valdymo įstatymą tokio lygio triukšmas gali būti tik nuo 7 val. ryto.“

2.15. „[...] neaišku, ar Įmonės administracija buvo supažindinta ir įspėta laikytis Triukšmo prevencijos Šiaulių miesto viešosiose vietose taisyklių, ypač 9 p.“

2.16. Papildomame skunde pateikta ši informacija: „NVSC atliko Įmonės ventiliatoriaus keliamo triukšmo matavimus. Gegužės mėnesį, po įmonei duoto 3 mėn. termino numatyti bei įgyvendinti efektyvias įrenginių triukšmą mažinančias priemones ir šitiek laiko dar mus pakankinti, buvo atlikta grįžtamoji kontrolė, kuri vyko po 22 val., Įmonei nebedirbant, susitarus su Įmonės administracija, kad sargas įjungs triukšmą keliančių ventiliatorių matavimams atlikti. Kai tai buvo padaryta, aš iš karto informavau grįžtamąją kontrolę atliekančią NVSC Šiaulių departamento darbuotoją, kad buvo įjungtas ne tas ventiliatorius ir nėra prasmės atlikti matavimų, tačiau darbuotoja nurodė, kad ji išeina atostogų, ir dėl to, kad jau atvyko, matavimai vis tiek bus atlikti.“

Negaliu nepasakyti, kad Įmonė labai paviršutiniškai ir formaliai pažiūrėjo į triukšmą keliančio ventiliatoriaus klausimą – kaip suprantu, nenorėdami labai išlaidauti, pažiūrėjo, kad ventiliatoriaus keliamas triukšmas viršija kelis decibelus, uždėjo prieš įrengimą kažkokį juokingą atitvarą, šalia matyti kažkokie besiplaikstantys skudurai, o, atliekant kontrolinį patikrinimą, įjungė dar ir ne tą ventiliatorių. Jau kelinta savaitė Departamento darbuotoja bando išmatuoti triukšmą keliančio ventiliatoriaus skleidžiamą garsą, tai yra, pakartoti kontrolinį patikrinimą, tačiau tai dėl oro sąlygų, tai dėlto, kad iki 7 val. ryto ventiliatorius nebuvo įjungtas, to padaryti nepavyko.

Tikiuosi, artimiausiu metu tai bus padaryta, tačiau, koks bebūtų rezultatas, net jei ir nebus viršytas minėto ventiliatoriaus keliamo triukšmo lygis, aš matau, kad problema liko neišspręsta. Aš manau, kad įmonė turėjo būti įpareigota kardinaliai sutvarkyti tą ventiliatorių, kad jis neskleistų tokio triukšmo [...]. Lieku prie savo nuomonės, kad Savivaldybės administracijos pareigūnai pagal galiojančius teisės aktų reikalavimus netinkamai vykdė savo tiesiogines funkcijas, dėl to man aktuali triukšmo problema nebuvo išspręsta operatyviai, dėl to buvo pažeistos mano teisės į ramią ir saugią aplinką – aš toliau gyvenu triukšmingoje aplinkoje, kurios neigiamas pasekmes jau pajutau. Jokie teisės aktai neiškelia verslo interesų aukščiau gyventojų interesų, aš iki šiol esu įsitikinusi, kad XXI a. neturėtų nei dienomis, nei tuo labiau naktimis šitaip kriksti ventiliatorius, įmonės darbuotojai neturėtų triukšmingais mechanizmais trikdyti mūsų ramybės ir miego, o rytais mes neturėtume uostyti išmetamų dujų smarvės ir atsibusti nuo užvestų krovinių automobilių, stovinčių po langais, keliamų vibracijų.“

3. Pareiškėja kartu su skundais Seimo kontrolieriui pateikė:

3.1. **Savivaldybės administracijos** 2017-07-18 raštą Nr. SG-916 – (6.1K [...]), kuriame, be kitų aplinkybių, nurodoma:

3.1.1. „Civilinės saugos, viešosios tvarkos ir sanitarijos skyriaus (toliau – Skyrius) pareigūnai atlikę **faktinių duomenų patikrinimą vietoje** (toliau – patikrinimas) nustatė, kad teritorija, kurioje statomi sunkiasvoriai automobiliai, adresu <...>, yra valdoma UAB [...] valstybinės žemės sklypo nuomos teise“;

3.1.2. „Jūsų prašyme išdėstyta problema pristatyta įmonių vykdančių veiklą atstovams, kurie žodžiu paaiškino, kad šioje teritorijoje veiklą vykdo iki penkiolikos bendrovių, kurios transporto priemonės stato pagal savo vidaus tvarką bei tarpusavio susitarimus. Prieš išvykimą pagal numatytą maršrutą krovinių automobilių varikliai yra paleidžiami ir skleidžia variklio ir kitų agregatų darbo keliamą garsą. Daugelis šių transporto priemonių atitinka aukštus Europos Sąjungos nustatytus „Euro 5“, „Euro 6“ emisijos standartus, tikslu kontroliuoti ir sumažinti sunkiųjų transporto priemonių į aplinką išmetamų teršalų kiekį“;

3.1.3. „Skyriaus pareigūnai kompetencijos ribose atlikę patikrinimą pažeidimų nenustatė“;

3.1.4. „Pažymime, kad Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas ir Kelių eismo taisyklės nustato eismo saugumo automobilių keliais Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus. Vadovaujantis šiais norminiais teisės aktais Savivaldybės administracijai nesuteikta teisė nustatyti automobilių statymo tvarkos privačios nuosavybės teise valdomoje teritorijoje“;

3.1.5. „Dėl sunkiasvorių automobilių paleidžiamų variklių ir kitų agregatų keliamo garso lygio nustatymo rekomenduojame kreiptis į Departamento Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyrių, adresu Vilniaus g. 229, Šiauliai, tel. (841) 596 374, el. p. siauliai@nvsc.lt“;

3.2. Savivaldybės elektroninėje skundų sistemoje 2018-02-19 užpildytą **savo** kreipimąsi, kuriame nurodoma: „Sveiki, už kelių metrų nuo mano namo esančioje teritorijoje dar prieš 6 val. ryto įmonės darbuotojas sniego nupūtėju pučia sniegą. [...] ramybės laikas iki 7 val. ryto, mūsų miegas sutrikdytas. Kur kreiptis? [...] tai įmonės teritorija ir įmonės vadovas turėtų žinoti, koks yra ramybės laikas ir kaip paskirstyti darbus, kad netrukdytų šalia gyvenantiems žmonėms. [...]. Į įmonės vadovą buvo kreiptasi, bet jis iki šiol nežino apie įstatymo pakeitimą, kad ramybės laikas buvo pailgintas iki 7 val. ryto, todėl aiškina, kad nuo 6 val. ryto gali daryti ką nori“;

3.3. elektroninėje skundų sistemoje pateiktą **Savivaldybės administracijos** atsakymą, kuriame nurodoma: „Dėl Triukšmo valdymo įstatymo laikymosi turėtumėte kreiptis į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą prie SAM“;

3.4. Savivaldybės elektroninėje sistemoje užpildytą **savo** 2018-02-22 kreipimąsi, kuriame, be kitų aplinkybių, nurodyta:

3.4.1. „Įmonei nuo 2017 m. spalio mėnesio pradėjus dirbti ir naktimis, visą parą, ypač veikiant įmonės „B korpuso“ vienų staklių ventiliatoriui, kuris stovi mano buto langų lygyje, naktimis nebegalime pailsėti ir išsimiegoti [...]“;

3.4.2. „Dėl minėto ventiliatoriaus klaikaus skleidžiamo garso išsimiegoti ir pailsėti galiu

tik nuo penktadienio 22 val. iki pirmadienio 6 val. (nors pagal pakeistą Triukšmo įstatymą turėtų būti iki 7 val. ryto) [...]“;

3.4.3. „[...] 2018-02-07 paskambinau įmonės gamybos vadovui. Jis paaiškino, kad apie gyventojams keliamą triukšmą nežinojo, ir pažadėjo imtis priemonių, kad naktimis būtų tylu. Po pokalbio su gamybos vadovu situacijai nė kiek nepagerėjus, 2018-02-14 paskambinus pakartotinai ir paklausus, ar gamybos vadovas ko nors ėmėsi, kad sumažintų triukšmą, šis atsakė, kad nedarė nieko, kad galiu kreiptis kur noriu, jam svarbu gamyba, o į gyventojus jis kada nors atsižvelgs“;

3.4.4. „2018-02-19 Visuomenės sveikatos centro darbuotojai pagal mano prašymą organizavo triukšmo lygio patikrinimą mano bute, nuo 22 val. Leidžiamas triukšmo lygis buvo viršytas, tačiau nuo tos dienos situacija ne tik kad nepagerėjo, bet tapo dar blogiau [...]“;

3.4.5. „[...] prašau Savivaldybės administracijos įpareigoti įmonę laikinai apriboti stacionaraus triukšmo šaltinio – minėto garsiai veikiančio ir pagal atliktus matavimus triukšmą viršijančio ventiliatoriaus darbą nuo 22 iki 7 val., nes būtų žiauru, jeigu tas ventiliatorius įkyriai krioktų visą parą mėnesį ar kelis, pagal Visuomenės sveikatos centro nurodytą terminą“;

3.4.6. „[...] prašau Savivaldybės administracijos Įmonės vadovą supažindinti su Triukšmo prevencijos Šiaulių miesto viešosiose vietose taisyklių 9 punktu: [...]“;

3.5. **Skyrius** 2018-03-27 raštą, kuriame, be kita ko, nurodoma:

3.5.1. „Skyriaus darbuotojai, siekdami patikrinti prašyme pateiktus faktus vietoje, kovo 16 d. buvo nuvykę į Įmonės teritoriją. Patikrinimo metu bendrauta su įmonės atstovais, kurie geranoriškai sutiko bendradarbiauti. Dėl triukšmo lygio sumažinimo įsipareigojo iki balandžio 24 d. šalia triukšmą skleidžiančio šaltinio – ištraukiamojo ventiliatoriaus pastatyti triukšmą sugeriančią sienelę atitvarą“;

3.5.2. „Jei kiltų panašaus pobūdžio problemos, Įmonės atstovai norėtų su Jumis bendradarbiauti tiesiogiai. Prašome į tai atsižvelgti.“

4. Pareiškėja Seimo kontrolieriaus prašo „įvertinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos darbuotojų pastangas, sprendžiant šią problemą“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Tuometis Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. XIII-1508 Milda Vainiutė paskirta Lietuvos Respublikos Seimo kontroliere savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiklai tirti, tuomečio Seimo kontrolieriaus pradėtą tyrimą dėl Pareiškėjo Skunde nurodytų aplinkybių atliko ir tyrimo išvadas dėl jo teikia Seimo kontrolierė M. Vainiutė.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. *Savivaldybė* informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

6.1. „Triukšmo prevencijos taisyklių vykdymo kontrolę Savivaldybės administracijoje atlieka Civilinės saugos, viešosios tvarkos ir sanitarijos skyriaus (toliau – Skyrius) specialistai, kurių pareigybėse nustatyta Triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklių, triukšmo valdymą reglamentuojančių teisės aktų laikymosi kontrolės funkcija: vyriausiasis specialistas Vygaudas Paliūnas, įgaliotas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. AP-154 (patvirtinta pareigybė), vyriausioji specialistė Justina Vaicekauskienė, įgaliota Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. AP-236 (patvirtinta pareigybė), vyresnioji specialistė Nijolė Prišmantaitė, įgaliota Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. AP-614 (vykdyti vyr. specialisto Vygauo Paliūno

pareigas jo ligos metu), Skyriaus vedėjo pavaduotojas Andrius Gagys, įgaliotas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-02-17 įsakymu Nr. A-220.“

6.2. „Pareiškėjos 2017-05-11 skundas Skyriaus vedėjo rezoliucija perduotas nagrinėti atsakingam vykdytojui Skyriaus vedėjo pavaduotojui Andriui Gagiui ir vykdytojui vyr. specialistui Vygaudui Paliūnui su rezoliucija „Patikrinti situaciją vietoje, išsiaiškinti teritorijos valdytoją, veiklos pobūdį ir aptarti su buv. visuomenės sveikatos centru. Parengti atsakymo projektą“. Rezoliucija teikta vyr. specialistui Vygaudui Paliūnui (įvertinta, kad yra dirbęs autobusų parko direktoriumi bei Savivaldybės administracijoje yra vykdęs su transportu susijusias funkcijas).“

6.3. „Skyriaus vedėjo rezoliucija įvykdyta iš dalies. Patikrinta situacija vietoje, nustatytas teritorijos valdytojas, veiklos pobūdis, surašytas patikrinimo aktas. *Situacija neaptarta su NVSC Šiaulių departamentu.*“

6.4. „Savivaldybės administracijos dokumentų registre nėra registruoto pranešimo apie atsakymo pateikimo termino pratęsimą. Paaiškinti priežasčių nėra galimybės, nes užduoties atsakingasis vykdytojas Skyriaus vedėjo pavaduotojas Andrius Gagys Savivaldybėje nedirba nuo 2018 m. kovo 6 d., vyr. specialistas Vygaudas Paliūnas serga nuo 2017 m. lapkričio mėn.“

6.5. „Savivaldybės dokumentų registruose Pareiškėjos 2017-07-11 kreipimasis nėra fiksuotas.“

6.6. „Patikrinimas atliktas 2017 m. liepos 12 d. Surašytas patikrinimo aktas Nr. TPSA-1184.“

6.7. „Savivaldybės administracijos dokumentų registre nėra registruoto pranešimo Pareiškėjai apie faktinių duomenų patikrinimą vietoje.“

6.8. „Konkretūs veiksmai aprašyti 2017 m. liepos 12 d. atlikto patikrinimo faktinių duomenų patikrinimo akte TPSA-1184.“

6.9. „Kadangi patikrinimą atlikęs ir aktą surašęs vyr. specialistas Vygasdas Paliūnas serga nuo 2017 m. lapkričio 10 d., patikslinti, kas buvo atlikta patikrinimo metu, nėra galimybės. Išvados galėjo būti padarytos bendraujant su UAB [bendrovės pavadinimas žinomas] atstovu 2017 m. liepos 12 d. patikrinimo metu vietoje [...]. Dokumentų projektų rengėjai yra asmeniškai atsakingi už parengtų ir teikiamų pasirašyti dokumentų turinį.“

6.10. „Daugelis šių transporto priemonių atitinka aukštus Europos Sąjungos nustatytus „Euro 5“, „Euro 6“ emisijos standartus, tikslu kontroliuoti ir sumažinti sunkiųjų transporto priemonių į aplinką išmetamų teršalų kiekį. Dėl sunkiasvorių automobilių paleidžiamų variklių ir kitų agregatų keliamo garso lygio nustatymo rekomenduojame kreiptis į Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Šiaulių departamento Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyrių [...].“

6.11. „VĮ „Registrų centras“ Nekilnojamo turto registro centrinio duomenų banko išrašas: Žemės sklypas, unikalus daikto Nr. [...], žemės sklypo naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos, žemės sklypo plotas – 6,3158 ha, užstatytas plotas – 6,3158 ha, juridiniai faktai: VĮ „Registrų centras“ Nekilnojamo turto registro centrinio duomenų banko išrašas NŽT prie ŽŪM 1994-02-08 sudaryta žemės sklypo nuomos sutartis su [...], nuo 2016 m. spalio 11 d. įkeista nuomos teisė. Įkaito davėjas [...].“

6.12. „Paaiškinti, kodėl rašte nurodomas skirtingas žemės sklypo valdymas, nėra galimybių. Dokumentų projektų rengėjai yra asmeniškai atsakingi už parengtų ir teikiamų pasirašyti dokumentų turinį. Savivaldybės administracijos 2017-07-18 rašto Nr. SG-916 „Dėl prašymo“ rengėjas vyr. specialistas Vygaudas Paliūnas serga nuo 2017 m. lapkričio 10 d., parengtą rašto projektą derinęs Skyriaus vedėjo pavaduotojas, pavadavęs skyriaus vedėją, Savivaldybės administracijoje nedirba nuo 2018 m. kovo 6 d.“

6.13. „Į Pareiškėjos 2018-02-19 užduotą klausimą atsakė Bendrųjų reikalų skyriaus darbuotoja atsižvelgusi į tai, kad ūkio subjektų keliamą triukšmą veiklos vykdymo vietoje (komercinės paskirties teritorijose) *tradiciškai* Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje nagrinėja Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Šiaulių departamentas. Savivaldybės administracija nenustato triukšmo lygio ribinių dydžių. Be to, NVSC Šiaulių departamentas, teikdamas

Savivaldybės administracijai informaciją, nenurodė, kad tai tik Savivaldybės administracijos kompetencija.“

6.14. „Pareiškėjos 2018 m. vasario 22 skundą Skyriaus vedėjo rezoliucija nagrinėjo skyriaus vyr. specialistė Justina Vaicekauskienė, įgaliota Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. AP-236 (patvirtinta pareigybė).“

6.15. „Pareiškėjos prašymas 2018 m. kovo 12 d. raštu Nr. S-743 persiųstas NVSC Departamentui. Gautas Departamento atsakymas 2018-03-22 Nr. G-1659. Pareiškėjai atsakyta 2018-03-27 raštu Nr. SSA-131.“

6.16. „2018-02-22 pareiškimas nagrinėtas iš esmės, vadovautasi Triukšmo valdymo įstatymo 27 straipsnio 2 dalimi „Siekdamos apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, savivaldybių institucijos kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija turi teisę laikinai apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą“ (analogiškas Taisyklių 22 punkto 22.1 papunktis), kreiptasi 2018 m. kovo 12 d. raštu Nr. S-743 į Departamentą. Gautas Departamento atsakymas 2018-03-22 Nr. G-1659, kuriame konstatuojama, kad „Įmonės administracija, Patikrinimo aktu Nr. (6-12. 4.80)PA-521, iki 2018 m. balandžio 24 d., įpareigota pašalinti nustatytus Lietuvos higienos normos HN 33:2011 pažeidimus“.“

6.17. „Įmonė 2018 m. kovo 6 d. raštu Nr. 2 informavo Departamentą apie ventiliatoriaus keliamo triukšmo lygio mažinimo priemonių planą, kuriame nurodoma, kad iki **2018 m. balandžio 24 d., šalia triukšmą skleidžiančio šaltinio – ištraukiamojo ventiliatoriaus bus pastatyta triukšmą sugerianti, nukreipianti sienelė – atitvaras**. Departamentas, vadovaujantis Reglamento 39 punkto nuostatomis, **atliks grįžtamąją valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę**, kurios metu vertins Įmonės vykdomos veiklos keliamą triukšmą Pareiškėjos gyvenamojoje aplinkoje“. Šis raštas buvo pateiktas [...] Pareiškėjai.

LR triukšmo valdymo įstatymo 27 straipsnio „Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonės“ 3 ir 4 dalyse valstybės ir savivaldybių institucijoms suteikta vienoda kompetencija teikti asmenims triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus per tuos pačius įstatyme nustatytus reikalavimų įvykdymo terminus.“

6.18. „Pareiškėjos prašymas Įmonės vadovą supažindinti su Triukšmo prevencijos Šiaulių mieste viešosiose vietose taisyklių 9 punktu: „Gyvenamųjų namų aplinkoje triukšmą skleidžiančius ir viešąją rimtį trikdančius buityje naudojamus rankinius prietaisus ir kitus judančius mechanizmus (įrenginius) darbo dienomis leidžiama naudoti nuo 8.00 val. iki 21.00 val., poilsio ir švenčių dienomis – nuo 10.00 val. iki 20.00 val.“ nėra taikytinas, nes skundžiamasi dėl triukšmo, keliamo komercinės paskirties žemės sklype [...], o ne dėl Pareiškėjos žemės sklypo [...] gyvenamojoje aplinkoje naudojamų rankinių prietaisų ir kitų judančių mechanizmų (įrenginių).“

6.19. „Savivaldybės administracijos dokumentų registre nėra registruoto pranešimo Pareiškėjai apie 2018-03-16 atliktą faktinių duomenų patikrinimą vietoje, Įmonės valdomoje aptvetoje teritorijoje [...]“.

6.20. „Pareiškėjos 2018-03-05 kreipimasis Skyriaus vedėjo 2018-03-09 rezoliucija „išnagrinėti vadovaujantis triukšmo taisyklėmis. [...]parengti atsakymą“ perduotas nagrinėti vyresniajai specialistei Nijolei Prišmantaitei.“

6.21. „2018 m. kovo 12 d. raštu Nr. S-743 persiųstas Departamentui. Gautas Departamento atsakymas 2018-03-22 Nr. G-1659. Pareiškėjai atsakyta 2018-03-27 raštu Nr. SSA-131.“

6.22. „2018 m. birželio 14 d. atsakyme „Dėl grįžtamosios valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės Įmonėje, konstatuojama, kad 2018-05-09 grįžtamosios kontrolės metu Įmonės ventiliatorių keliamas triukšmas [...] aplinkoje neviršijo Lietuvos higienos normos HN 33:2011 7 punkte reglamentuojamų triukšmo ribinių dydžių. Triukšmo valdytojui buvo duotas nurodymas valstybės institucijos [...], LR triukšmo valdymo įstatymo 27 straipsnio „Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonės“ 3 ir 4 dalyse valstybės ir savivaldybių institucijoms suteikta vienoda kompetencija teikti asmenims triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus per tuos pačius įstatyme nustatytus reikalavimų įvykdymo terminus.“

6.23. „Aptariant triukšmo mažinimo galimybes, Įmonės atstovas, siekdamas grįžtamosios

informacijos apie triukšmo sumažinimo veiksmingumą, išreiškė norą su Pareiškėja bendrauti tiesiogiai. Apie tai Pareiškėja ir buvo informuota.“

6.24. „Savivaldybės administracija pakartotinai išnagrinės Pareiškėjos 2017-05-11 skunde keliamas problemas bei problemas, susijusias su Įmonės teritorijos tvarkymo metu keliamu triukšmu.“

6.25. Iš pateiktų dokumentų turinio nustatyta, kad Savivaldybė 2018-03-16 atliko faktinių duomenų patikrinimą ir surašė aktą. Akte pažymima: „**Patikrinimo metu nustatyta:** kalbėtasi su bendrovės saugos inžinieriumi [...], kuris patikino, kad sprendžiamas klausimas dėl ventiliatoriaus keliamo triukšmo, bendraujama su NVSC. **Pažeisti teisės akto (-ų) reikalavimai:** Dėl kitų iškeltų problemų bendrovės atstovai atsiųs raštišką paaiškinimą. [...]. **Išvados:** Įmonės atstovai pateiks paaiškinimą iki š. m. [2018 m.] kovo 23 d.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

7.1. *Viešojo administravimo įstatyme (VAĮ) reglamentuojama:*

7.1.1. *14 straipsnis* – „1. Asmenų prašymus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...]; 10. Viešojo administravimo subjekto vadovas ar jo įgaliotas pareigūnas ar valstybės tarnautojas, kai prašymą nagrinėjantys arba administracinėje procedūroje dalyvaujantys pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai laikinai negali eiti pareigų (dėl laikinojo nedarbingumo, atostogų, komandiruočių, kvalifikacijos tobulinimo ir kitų priežasčių), paveda nagrinėti prašymą arba dalyvauti administracinėje procedūroje kitiems pareigūnams, valstybės tarnautojams ar darbuotojams.“;

7.1.2. *30 straipsnis* – „1. Viešojo administravimo subjektas, dalyvaujantis administracinėje procedūroje, prireikus gali faktinius duomenis patikrinti vietoje. **Asmeniui, dėl kurio yra pradėta administracinė procedūra, ir suinteresuotiems asmenims turi būti pranešta apie patikrinimo laiką, kad jie galėtų, jei pageidauja, dalyvauti tikrinant faktinius duomenis vietoje.** Jeigu šio patikrinimo metu gali būti paskelbta informacija, kuri pagal įstatymus negali būti vieša, asmeniui, dėl kurio yra pradėta administracinė procedūra, ir suinteresuotiems asmenims sudaroma galimybė susipažinti su faktinių duomenų patikrinimo vietoje rezultatais. 2. Žodiniai paaiškinimai ir patikrinimo vietoje metu nustatyti faktiniai duomenys turi būti užfiksuoti patikrinimo akte (išvadoje) ir šis aktas (išvada) tikrintojų pasirašytas. Rašytiniai paaiškinimai pridedami prie patikrinimo akto (išvados)“;

7.1.3. *31 straipsnis* – „Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie administracinės procedūros termino pratęsimą per 2 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti administracinės procedūros terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

7.2. *Triukšmo valdymo įstatyme (TVĮ) reglamentuojama:*

7.2.1. *2 straipsnis* – „1. **Aglomeracija** – teritorija, kurioje gyvena daugiau kaip 100 tūkstančių žmonių ir gyventojų tankumas atitinka urbanizuotos teritorijos gyventojų tankumą. [...]. 3. **Dienos triukšmo rodiklis (L_{dienos})** – dienos metu (nuo 7 val. iki 19 val.) triukšmo sukulto dirginimo rodiklis – vidutinis ilgalaikis A svertinis garso lygis, nustatytas kaip vienu metų dienos vidurkis. [...]. 9. **Nakties triukšmo rodiklis ($L_{nakties}$)** – nakties metu (nuo 22 val. iki 7 val.) triukšmo sukulto miego trikdymo rodiklis – vidutinis ilgalaikis A svertinis garso lygis, nustatytas kaip vienu metų nakties vidurkis. [...]. 19. **Triukšmas** – nepageidaujami arba žmogui kenksmingi išoriniai garsai, kuriuos sukuria žmonių veikla. [...]. 26. **Triukšmo šaltinis** – bet koks įrenginys ar objektas, kuris kelia (skleidžia) triukšmą. 26¹. **Triukšmo valdymas** – visuma teisinių, organizacinių ir techninių priemonių, kurių tikslas – užtikrinti gyventojų ir aplinkos apsaugą nuo žalingo triukšmo

poveikio, įskaitant gyventojų apsaugą nuo triukšmo sukeliama dirginimo ir miego trikdymo, ir išsaugoti tyliąsias zonas“;

7.2.2. 3 *straipsnis* – „1. Pagrindiniai triukšmo valdymo principai: 1) žmogaus apsauga nuo triukšmo – joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai; 2) žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas; [...] 2. Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės: [...] 7) triukšmo kontrolė; [...]“;

7.2.3. 13 *straipsnis* – „1. Savivaldybių tarybos: [...] 2) tvirtina triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisykles; 3) tvirtina triukšmo savivaldybės teritorijoje rodiklius; [...] 2. Savivaldybių vykdomosios institucijos, kiti pavaldūs viešojo administravimo subjektai: 10) atlieka kitas triukšmo valdymo funkcijas, numatytas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose“;

7.2.4. 22 *straipsnis* – „1. Triukšmo kontrolė privaloma aglomeracijose ir zonose, kur triukšmas viršija arba gali viršyti ribinius dydžius. 2. Triukšmo matavimai atliekami standartizacijos norminių dokumentų nustatyta tvarka. 3. **Triukšmo kontrolę atlieka šio įstatymo ir kitų teisės aktų įgalios valstybės ir savivaldybių institucijos**“;

7.2.5. 27 *straipsnis* – „1. Triukšmo šaltinių keliamo triukšmo ribiniai dydžiai skirtingos aplinkos ir jautrumo žmonių grupėms gali skirtis. 2. Siekdamas apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, **savivaldybių institucijos kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija turi teisę laikinai**: 1) apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą; 2) taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones; [...]“

7.3. *Vietos savivaldos įstatyme (VSI) nustatyta:*

7.3.1. 3 *straipsnio 11 dalis* – „Savivaldybės bendruomenė – savivaldybės nuolatiniai gyventojai, bendrais viešaisiais poreikiais, interesais ir savivaldos teisiniais santykiais susieti su savivaldybės taryba ir kitais viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais“;

7.3.2. 4 *straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 9) *savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus*. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia asociacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu; [...] 12) *reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę*. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą; 13) *žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo*. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių; [...]“;

7.3.3. 6 *straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...] 35) savivaldybėms priskirtas triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimas; [...]“;

7.3.4. 30 *straipsnio 2 dalis* – „Savivaldybės administracija: [...] 6) rengia savivaldybės institucijų sprendimų ir potvarkių projektus; [...]“

7.4. *Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme (VSPĮ) nustatyta:*

7.4.1. 12 *straipsnis* – „Visuomenės sveikatos priežiūros viešąjį administravimą pagal savo kompetenciją vykdo [...] Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras) [...]“;

7.4.2. 15 *straipsnis* – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras: [...] 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...]7) vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę

visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose; [...]; 13) teikia savivaldybių institucijoms šio Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytoms funkcijoms atlikti reikalingą informaciją apie savivaldybės teritorijoje padarytus teisės aktų pažeidimus, susijusius su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša; [...];“;

7.4.3. *18 straipsnis* – „1. Sveikatos aplinka saugoma šiomis priemonėmis: 1) gerinama aplinka, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, mažinamas žmogaus veiklos neigiamas poveikis sveikatai, pašalinama aplinkai žmogaus veikla padaryta žala; [...] 3) užtikrinama aplinkos rizikos veiksnių žmonių sveikatai vertinimo sistemos veikla; [...]. 2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, priimdamos sprendimus, tvirtindamos programas, turi įgyvendinti šio straipsnio 1 dalyje numatytas priemones“;

7.4.4. *21 straipsnis* – „1. Saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama šiomis priemonėmis: 1) [...] triukšmo, vibracijos, kitų kenksmingų fizikinių veiksnių ribojimas; [...].“

7.5. *Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – *Prašymų nagrinėjimo taisyklės*), patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875, reglamentuojama:

7.5.1. *25 punktas* – „Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje“;

7.5.2. *26 punktas* – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis“;

7.5.3. *35 punktas* – „Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: [...].“

7.6. *Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-10-28 įsakymu Nr. V-946* [toliau citatose ir tekste vadinama – *Reglamentas*], nustatyta:

7.6.1. „11. Kontrolės tikslas – nustatyti, ar objektai laikosi visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti priemones, mažinančias galimų pažeidimų skaičių, teikti metodinę pagalbą objektams, juos konsultuoti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo klausimais“;

7.6.2. „13. Kontrolės rūšys: [...]; 13.2. Grįžtamoji kontrolė (neplaninis patikrinimas), kuri atliekama, kai kontroliuojamas ankstesnio patikrinimo metu nustatytą visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų pašalinimas ir kontrolę vykdančių pareigūnų nurodymų vykdymas. 13.3. Operatyvioji kontrolė (neplaninis patikrinimas), kuri atliekama: 13.3.1. gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavidimą atlikti objekto patikrinimą ar kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą; 13.3.2. turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl objekto veiklos, kuri gali prieštarauti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar jų neatitikti; 13.3.3. jeigu operatyviosios kontrolės atlikimo pagrindą nustato įstatymas ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtas teisės aktas“;

7.6.3. „35. *Nustačius visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, patikrinimo akte nurodomas (-i) terminas (-ai), per kurį jie turi būti pašalinti*“;

7.6.4. „37. Patikrinimo akte nurodoma, kad pasibaigus pažeidimo pašalinimo terminui asmuo, kuriam buvo nurodyta pašalinti pažeidimus, per 3 darbo dienas privalo raštu pranešti kontrolės institucijai, kokių priemonių imtasi patikrinimo metu nustatytiems visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams pašalinti, ir pateikti tai įrodančius dokumentus (jiems esant).“

7.7. Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-06-13 įsakymu Nr. V-604 (Higienos norma), nustatyta:

7.7.1. „1. Ši higienos norma nustato stacionarių triukšmo šaltinių skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai“;

7.7.2. „2. Triukšmo ribiniai dydžiai taikomi gyvenamuosiuose pastatuose, visuomeninės paskirties pastatuose bei šių pastatų, išskyrus maitinimo ir kultūros paskirties pastatus, aplinkoje, apimančioje žemės sklypų, kuriuose pastatyti nurodytieji pastatai, ribas ne didesniu nei 40 m atstumu nuo pastatų sienų“;

7.7.3. „6. Šioje higienos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai: [...] ūkinė komercinė veikla – ūkinė komercinė veikla, įtraukta į Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių [5.6], ir pramoninė veikla; [...]. Kitos sąvokos ir jų apibrėžimai turi tą pačią reikšmę kaip ir Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatyme“;

7.7.4. „8. Nepastovus triukšmas gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį ir maksimalų garso slėgio lygį, o pastovus – pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį. Prognozuojamas planuojamos ūkinės veiklos triukšmas vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį arba pagal L_{dvn} , L_{dienos} , L_{vakaro} ir $L_{nakties}$ triukšmo rodiklius“;

7.7.5. „1 lentelė. Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje [...]“

7.8. *Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. V-1179 (nauja redakcija, galiojanti nuo 2016-04-01; Sąrašas), pažymėta:*

„1. Ūkinės komercinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai:

1.1. stacionarių triukšmo šaltinių keliamas akustinis triukšmas pagal Lietuvos higienos normą HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ [...]; 1.7. infragarsas ir žemo dažnio garsas pagal Lietuvos higienos normą HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose“, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. V-190 [...]“

7.9. *Triukšmo prevencijos Šiaulių miesto viešosiose vietose taisyklėse* (toliau vadinama – Triukšmo prevencijos taisyklės), patvirtintose Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2006-03-30 sprendimu Nr. T-89 (2014-01-30 sprendimo Nr. T-20 redakcija), nustatyta:

7.9.1. *9 punktas* – „Gyvenamųjų namų aplinkoje triukšmą skleidžiančius ir viešąją rimtį trikdančius butyje naudojamus rankinius prietaisus ir kitus judančius mechanizmus (įrenginius) darbo dienomis leidžiama naudoti nuo 8.00 val. iki 21.00 val., poilsio ir švenčių dienomis – nuo 10.00 val. iki 20.00 val.“;

7.9.2. *19 punktas* – „Triukšmo šaltinių valdytojai: 19.1. privalo laikytis Taisyklėse ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 75-3638) nustatytų triukšmo ribinių dydžių ir užtikrinti, kad naudojamų įrenginių triukšmo lygis neviršytų vietovei, kurioje naudojami triukšmo šaltiniai, nustatytų triukšmo ribinių dydžių; [...] 19.4. kontroliuojantiems pareigūnams pareikalavus, privalo patikslinti ir keisti triukšmo šaltinio naudojimo trukmę ir konkretų šių šaltinių veiklos pradžios ir pabaigos laiką; [...]“;

7.9.3. *22 punktas* – „Siekdamos apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, Savivaldybės taryba, Savivaldybės administracija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija turi teisę laikinai: 22.1. apriboti stacionariųjų triukšmo šaltinių veiklą; 22.2. taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones; 22.3. suderinusios su Susisieki-

ministerija, nustatytoje teritorijoje apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą“;

7.9.4. 23 punktas – „3. Taisyklių vykdymą kontroliuoja: 23.1. Savivaldybės administracijos direktoriaus įgalioti Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai (toliau – Savivaldybės administracijos pareigūnai); [...]“;

7.9.5. 30 punktas – „Fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę iš Savivaldybės administracijos ir kitų Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotų institucijų: [...] 30.3. reikalauti, kad būtų nutrauktas triukšmo šaltinių poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai.“

7.10. *Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2019 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-3 patvirtintame Šiaulių miesto savivaldybės 2019–2023 metų triukšmo prevencijos veiksmų plane* numatyta: „Pagrindiniai triukšmo valdymo principai: 1) **žmogaus apsauga nuo triukšmo – joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai;** 2) **žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas;** [...]. Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės: [...] 4) techninės priemonės triukšmo šaltiniuose (mažesnę triukšmą skleidžiančių šaltinių parinkimas, triukšmo mažinimas šaltinyje, triukšmo mažinimas poveikio vietoje); 5) garso perdavimo mažinimas; 6) ūkinės veiklos sąlygų reglamentavimas ir triukšmo normavimas; 7) triukšmo kontrolė; 8) planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė, triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimas; 9) produktų atitikties vertinimas; 10) strateginis triukšmo kartografavimas ir triukšmo lygio ribojimo zonų nustatymas. Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatyme nustatytos triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonės. Siekdamas apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, **savivaldybių institucijos kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija turi teisę laikinai apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą; taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones;** [...]. [...] 8.4. Pramoninės veiklos triukšmo valdymas. Pramoninės veiklos triukšmo valdymui turi būti taikomos organizacinės priemonės, t. y. pagal galimybes turėtų būti koreguojamas veiklos laikas, diegiamos tylesnės gamybos technologijos, o nesant tokių galimybių – priemonės apsaugančios žmones, esančius pastatuose bei atskirose patalpose nuo triukšmo poveikio: langai ir durys su padidinta garso izoliacija, garso izoliacijos pastatų konstrukcijose (sienose, pertvarose, perdangose). [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau vadinama – Konstitucinis Teismas) praktika

8.1. *Konstitucinis Teismas 2002-04-09 nutarime (byla Nr. 24/2000), be kita ko, yra konstatavęs:*

„[...] Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos asmens ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos sąvoka yra plati. Ji apima teisę laisvai pasirinkti verslą, teisę laisvai sudarinėti sutartis, sąžiningos konkurencijos laisvę, ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1996 m. balandžio 18 d., 2002 m. kovo 14 d. nutarimai).

Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Aiškinant Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies turinį atkreiptinas dėmesys į tai, kad asmens ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti. Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą derindama asmens ir visuomenės interesus. Šioje konstitucinėje nuostatoje yra įtvirtintas konstitucinis principas, nubrėžiantis ūkinės veiklos reguliavimo tikslus ir ribas (Konstitucinio Teismo 2002 m. kovo 14 d. nutarimas). Reguliudama ūkinę veiklą valstybė negali pažeisti sąžiningos konkurencijos, ūkio subjektų lygiateisiškumo, kitų Konstitucijoje įtvirtintų principų. [...]“

8.2. *Konstitucinis Teismas 2002-12-24 nutarime (byla Nr. 49/2000), be kita ko, yra konstatavęs:*

„[...] Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų

paneigiama galimybė savivaldybėms įgyvendinti savo kompetenciją, tiesiogiai įtvirtintą Konstitucijoje. Jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros *funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos*. Tai reiškia, kad tam tikra dalis savivaldybių kompetencijos turi būti įgyvendinama tiesiogiai, kad savivaldybių tarybų sprendimų, priimtų neperžengiant jų kompetencijos ribų, įgyvendinimas neturi būti saistomas kurių nors valstybės institucijų ar pareigūnų sprendimų (leidimų, sutikimų ir pan.). Tačiau pabrėžtina, kad ir tos funkcijos, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, yra reglamentuojamos įstatymais. Nė viena iš šių funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos. [...].“

8.3. *Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime (byla Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03), be kita ko, yra konstatavęs:*

„[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas *atsakingo valdymo principas*. Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, [...] teisės aktuose reglamentuojant piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d. nutarimas). [...].“

Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios*, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*); [...].“

8.4. *Konstitucinis Teismas 2014-05-09 nutarime (byla Nr. 47/2011), be kita ko, yra konstatavęs:*

„[...]. [...] Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti: [...], Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei; šioje nuostatoje yra įtvirtintas konstitucinis principas, nubrėžiantis ūkinės veiklos reguliavimo tikslus, kryptis, būdus, ribas; ūkinės veiklos reguliavimas paprastai yra susijęs su ūkinės veiklos sąlygų nustatymu, tam tikrų procedūrų reglamentavimu, ūkinės veiklos kontrole, taip pat su tam tikrais šios veiklos apribojimais ar draudimais.

Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, aiškintina *inter alia* kartu su Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad *valstybė rūpinasi žmonių sveikata*.

Aiškindamas Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad *žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių* (Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai), *taip pat kad žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija* (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d.

nutarimai). *Todėl toks ūkinės veiklos ribojimas, kuriuo siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, traktuotinas kaip skirtas bendrai tautos gerovei užtikrinti ir, jeigu yra paisoma iš Konstitucijos kylančių reikalavimų, savaiame nelaikytinas pažeidžiančiu Konstituciją* (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). [...].“

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) praktika:

9.1. *LVAT 2008-11-13 nutartyje administracinėje byloje Nr. N63 – 612/2008, be kita ko, yra konstatavęs:*

„ [...] ATPK 183 straipsnio 1 dalies dispozicija nėra banketinė. Tai reiškia, kad ji nereikalauja, jog būtų pažeistos kokiuose nors kituose teisės aktuose nustatytos taisyklės ar tvarkos. Atitinkamai ir nustatinėjant triukšmo lygį nebuvo pareigos atlikti visas kituose teisės aktuose numatytas triukšmo lygio matavimo procedūras. Viešosios rimties trikdymas gali būti įrodytas ir iš viso neatlikus jokių matavimų, o, pavyzdžiui, remiantis liudytojų parodymais ar kitais įrodymais. [...].“

9.2. *LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. AS-805-492/2017:*

„Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. sausio 16 d. nutartyje civilinėje byloje 3 K-3-112/2013 yra išaiškinęs, kad Asmens teisė į sveikatos apsaugą ir sveiką aplinką užtikrinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose, be kitų nuostatų, įtvirtinta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata, valstybės ir visos visuomenės pareiga saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių, nustatyti pagrindiniai Lietuvos valstybės aplinkos apsaugos politikos tikslai bei kryptys. Aiškindamas šias nuostatas, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teisę į sveiką ir švarią aplinką (Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarimas, Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas). Konstitucinės doktrinos kontekste konstatuotina, kad pirmiau nurodytose Konstitucijos normose ne tik įtvirtintas aplinkos apsaugos principas: visi juridiniai ir fiziniai asmenys turi susilaikyti nuo tokių veiksmų, kuriais būtų daroma žala aplinkai (taip pat ir joje gyvenantiems žmonėms), bet ir suponuojamos teisinio poveikio priemonių taikymo prielaidos, subjektams nesilaikant nustatytų imperatyvų.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 8 straipsnis saugo asmens teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, būsto neliečiamybę ir susirašinėjimo slaptumą. Nors Konvencijoje nėra aiškiai įtvirtintos teisės į švarią ir ramią aplinką, tačiau Europos Žmogaus Teisių Teismas savo jurisprudencijoje yra atskleidęs platesnį teisės į būsto neliečiamybę turinį, nurodydamas, kad asmuo turi teisę į būsto neliečiamybės gerbimą, reiškiančią ne tik teisę į atitinkamą plotą, bet ir teisę į ramų naudojimąsi juo. Teisės į būsto neliečiamybės gerbimą pažeidimai neapsiriboja konkrečiais ar fiziniais pažeidimais, pvz., neteisėtu patekimu į būstą, bet taip pat apima tuos, kurie nėra konkretūs ar fiziniai, pvz., triukšmas, tarša, kvapai ar kitos suvaržymo formos. Rimto pažeidimo priežastimi gali būti asmens teisės į būsto neliečiamybės gerbimą pažeidimas, jei asmeniui užkertamas kelias netrukdomai naudotis namų patogumais (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. liepos 8 d. sprendimas byloje *Hatton* ir kiti prieš Jungtinę karalystę, pareiškimo Nr. 36022/97, 96 p.).“

Tyrimo išvados

10. Atsižvelgus į nustatytas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą, pažymima:

10.1. Remiantis VSĮ 3 straipsnio 11 dalimi, **savivaldybės bendruomenė (savivaldybės nuolatiniai gyventojai) yra bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais** susieti su viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais. Pažymėtina, jog, atsižvelgiant į VSĮ 4 straipsnyje įtvirtintus pagrindinius principus, kuriais grindžiama vietos savivalda, savivaldybės institucijos turi užtikrinti galimybę savivaldybės gyventojams dalyvauti tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus, **taip pat reaguoti į Savivaldybės gyventojų nuomonę** (pažymos 7.3 punktas).

Pagal VSĮ 6 straipsnio 1 dalies 35 ir 36 punktuose įtvirtintas teisės normas, vienos iš *savarankiškųjų savivaldybių funkcijų* yra dalyvavimas, bendradarbiavimas užtikrinant viešąją tvarką, kuriant ir įgyvendinant nusikaltimų prevencijos priemones, taip pat savivaldybėms priskirtas triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimas. Taip pat akcentuotina, kad Triukšmo valdymo įstatymo 4 straipsnio 4 punkte nurodyta, jog valstybinį triukšmo valdymą pagal savo kompetenciją įgyvendina *savivaldybių institucijos*.

10.2. Iš tyrimo metu surinktos informacijos (dokumentų) nustatyta, kad Savivaldybė, siekdama išspręsti Pareiškėjos skunduose nurodytą probleminę situaciją dėl Įmonės keliamo triukšmo, 2018-03-16 atliko faktinių aplinkybių patikrinimą, surašė aktą, teikė Pareiškėjai paaiškinimus dėl jos keliamos problemos, kreipėsi į NVSC. Tačiau Savivaldybės veiksmai, sprendžiant skleidžiamo triukšmo problemą, apie kurią savo skunduose nurodė Pareiškėja, vykdamas triukšmo prevenciją buvo netinkami:

10.2.1. kritikuotinas Savivaldybės pareigūnų surašytas faktinių aplinkybių patikrinimo aktas (pažymos 6.25 punktas) – netinkamai užpildytos akto grafos: nėra pažymėta, kas patikrinimo metu nustatyta (kalbėjimasis su Įmonės atstovu nėra skundžiamų aplinkybių nustatymas / nenustatymas), ar buvo / nebuvo pažeisti teisės aktai, pateiktos netinkamos išvados;

10.2.2. nepateikta informacija, ar Savivaldybės pareigūnai patikrino, kaip įvykdytas ir ar apskritai įvykdytas Įmonės pasižadėjimas „pastatyti triukšmą sugeriančią sienelę atitvarą“, ar ši apsauga tinkamai apsaugo nuo skleidžiamo triukšmo;

10.2.3. kritikuotinas Savivaldybės atsakymas Pareiškėjai (pažymos 3.1 punktas) – Pareiškėjos nurodoma problema dėl „triukšmą keliančių sunkiasvorių automobilių“, statomų Įmonės teritorijoje, neišspręsta, nesiumta triukšmo valdymo priemonių, bet apsiribota *atsirašymu* tik dėl automobilių statymo tvarkos bei transporto priemonių atitikimo ES nustatytiems standartams. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėja kelia ne automobilių pastatymo Įmonės teritorijoje, bet nakties metu, t. y. nuo 6 val. (nakties metas yra nuo 22 val. iki 7 val.; pažymos 7.2 punktas), jų skleidžiamo triukšmo problemą;

10.2.4. kritikuotinas Savivaldybės paaiškinimas, kad „atlikę patikrinimą pažeidimų nenustatė“. Iš pateikto faktinių duomenų patikrinimo akto turinio nėra aišku (pažymos 6.25 punktas), kas tikrinta, kokie pažeidimai nustatyti / nenustatyti. Pažymėtina, kad skleidžiamo triukšmo problemos neaptartos su NVSC pareigūnais, nesiumta realių priemonių, veiksmų problemai spręsti;

10.2.5. nemotyvuotai nurodyta Pareiškėjai kreiptis į NVSC „dėl Triukšmo valdymo įstatymo laikymosi“ (pažymos 3.3 punktas). Kritikuotinas paaiškinimas (pažymos 6.13 punktas), kad „ūkio subjektų keliamą triukšmą [...] tradiciškai Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje nagrinėja NVSC Šiaulių departamentas“. Atkreiptinas dėmesys, kad Savivaldybės viena iš savarankiškųjų funkcijų yra triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimas. Pagal TVĮ, savivaldybės atlieka triukšmo valdymo funkcijas, numatytas minėtame įstatyme.

10.3. Vadovaujantis VSĮ 29 straipsnio nuostatomis, Savivaldybės administracijos direktorius tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; organizuoja savivaldybės administracijos darbą, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje.

Šiuo tyrimu nustatyta, kad (tiriamu laikotarpiu) Savivaldybės administracijos darbas galimai buvo organizuojamas netinkamai:

1) teikiant Pareiškėjai atsakymą į 2017-07-11 skundą, pažeistos Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatos (pažymos 7.5 punktas) – atsakymas į 2017-05-11 prašymą (pažymos 2.3 punktas) pateiktas po dviejų mėnesių, Pareiškėja neinformuota apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą. Savivaldybė Seimo kontrolieriui nesugebėjo paaiškinti, kodėl Pareiškėja nebuvo informuota apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą, jeigu terminas buvo pratęstas. Nurodytos priežastys, kad vienas specialistas serga, o kitas specialistas Savivaldybėje nebedirba, todėl nieko paaiškinti negali (pažymos 6.4 punktas), kritikuotinos ir suponuoja išvadą, kad asmenų prašymų

nagrinėjimo Savivaldybės administracijoje tvarkos ir kokybės kontrolė neefektyvi;

2) vienam Savivaldybės specialistui (kuriam buvo pavesta nagrinėti 2017-05-11 skundą) susirgus, kitam specialistui išėjus iš darbo, galimai dėl netinkamo darbo organizavimo Savivaldybė nesugebėjo atsakyti į klausimus (pažymos 6.4, 6.9, 6.12 punktai), pateiktus 2018-05-29 paklausime Nr. 4D-2018/2-481. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio nuostatomis, pareigūnai privalo Seimo kontrolierių reikalavimu nedelsdami pateikti jiems informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtinus jų funkcijoms atlikti. Pažymėtina, tai, kad vadovaujantis VAĮ 14 straipsnio nuostatomis (pažymos 7.1 punktas), Savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgaliotas pareigūnas, jeigu prašymą nagrinėjantys arba administracinėje procedūroje dalyvaujantys pareigūnai laikinai negalėjo eiti pareigų (dėl laikinojo nedarbingumo, atostogų, komandiruočių, kvalifikacijos tobulinimo ir kitų priežasčių), turėjo pavesti nagrinėti prašymą arba dalyvauti administracinėje procedūroje kitiems pareigūnams (valstybės tarnautojams ar darbuotojams);

3) nepateikta papildoma (patikslinta) informacija, ar Savivaldybė pakartotinai išnagrinėjo Pareiškėjos 2017-05-11 skundą (pažymos 6.24 punktas).

11. Atsižvelgus į pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Savivaldybė netinkamai vykdė jai priskirtą triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimo funkciją, galimai netinkamai organizavo darbą, kad Pareiškėjai būtų pateikti motyvuoti atsakymai, todėl Pareiškėjos Skundas (ir papildomas skundas) pripažintinas pagrįstu.

12. Vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 21 punktu, Seimo kontrolieriai turi teisę pasisakyti (teikti siūlymus arba pastabas) dėl viešojo administravimo gerinimo net ir klausimais, nepriskirtais Seimo kontrolieriaus kompetencijai. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 19² straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolierių įstaiga yra nacionalinė žmogaus teisių institucija (NŽTI). **Svarbiausi NŽTI tikslai** – pasisakyti įvairiais žmogaus teisių klausimais ir, bendradarbiaujant su visuomene, kelti aktualias žmogaus teisių problemas, atlikti kitas pagrindines NŽTI funkcijas, apibrėžtas JT Generalinės Asamblėjos priimtoje rezoliucijoje.

Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į šias aplinkybes:

1) asmens teisė į sveiką aplinką įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose nustatyta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata, valstybės ir visos visuomenės pareiga saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių, taip pat yra nustatyti pagrindiniai Lietuvos valstybės aplinkos apsaugos politikos tikslai bei kryptys. Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – **užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką**. Pažymėtina, jog visi juridiniai ir fiziniai asmenys turi susilaikyti ne tik nuo tokių veiksmų, kuriais būtų daroma žala aplinkai, tačiau taip pat ir nuo veiklos, kuri žalinga **toje aplinkoje gyvenantiems žmonėms**. Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra konstatavęs: „[...] žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių“, ir „todėl toks ūkinės veiklos ribojimas, kuriuo siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, traktuotinas kaip skirtas bendrai tautos gerovei užtikrinti ir, jeigu yra paisoma iš Konstitucijos kylančių reikalavimų, savaiame nelaikytinas pažeidžiančiu Konstituciją.“

2) Vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies nuostatomis, vieni svarbiausių triukšmo valdymo principų yra **žmogaus apsauga nuo triukšmo** (joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai), **žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas, visuomenės informavimas** ir kt. Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės yra ūkinės veiklos sąlygų reglamentavimas ir triukšmo normavimas, triukšmo kontrolė, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė ir kt. (Triukšmo valdymo įstatymo 3 straipsnio 2 dalis). Pažymėtina, jog asmenys turi teisę Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, valstybės institucijų, savivaldybės reikalauti, kad būtų nutrauktas triukšmo šaltinių poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai. Pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas nuostatas, sveikatos aplinka saugoma gerinant aplinką, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, mažinant

žmogaus veiklos neigiamą poveikį sveikatai, pašalinant aplinkai žmogaus veikla padarytą žalą, užtikrinant aplinkos rizikos veiksnių žmonių sveikatai vertinimo sistemos veiklą, todėl saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama triukšmo, vibracijos, kitų kenksmingų fizikinių veiksnių ribojimu (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

Triukšmo kontrolę atliekančios valstybės ir savivaldybių institucijos teikia ūkio subjektams triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra konstatavęs, jog, „*jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos*“.

Seimo kontrolierė šio tyrimo metu nustatė, kad nebuvo įgyvendintas tarnybinio bendradarbiavimo principas, nesiimta efektyvių priemonių Pareiškėjos skunduose nurodytai probleminei situacijai dėl triukšmo ribojimo Įmonės teritorijoje spręsti. Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintų viešumo ir reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę bei bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo principų privalo būti laikomasi.

Dėl to, kad Pareiškėjos nurodytos problemos yra žinomos Savivaldybės administracijai nuo 2017 metų, tačiau nebuvo tinkamai išspręstos, Seimo kontrolierė pirmiausia kritiškai vertina Savivaldybės administracijos pareigūnų atliekamus veiksmus.

13. Vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymo nuostatomis, siekdamas apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, ***savivaldybių institucijos kartu su Sveikatos apsaugos ministerija arba jos įgaliota institucija (NVSC) turi teisę laikinai*** apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą, taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones.

Paminėtina ir tai, kad Aukščiausiasis Teismas 2013-01-16 nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-112/2013 yra išaiškinęs: „Asmens teisė į sveikatos apsaugą ir sveiką aplinką užtikrinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose, be kitų nuostatų, įtvirtinta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata. Aiškindamas šias nuostatas, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad „Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką (Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarimas, Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas). Konstitucinės doktrinos kontekste konstatuotina, kad pirmiau nurodytose Konstitucijos normose ne tik įtvirtintas aplinkos apsaugos principas: visi juridiniai ir fiziniai asmenys turi susilaikyti nuo tokių veiksmų, kuriais būtų daroma žala aplinkai (taip pat ir joje gyvenantiems žmonėms), bet ir suponuojamos teisinio poveikio priemonių taikymo prielaidos, subjektams nesilaikant nustatytų imperatyvų.“

Konstitucinis Teismas 2014-05-09 nutarime (byla Nr. 47/2011), be kita ko, yra konstatavęs, kad „Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, aiškintina *inter alia* kartu su Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad ***valstybė rūpinasi žmonių sveikata***.“

Aiškindamas Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių (Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai), taip pat kad žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai).

Seimo kontrolierės nuomone, NVSC Šiaulių departamento (atliko operatyviają valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, grįžtamąją kontrolę (pažymos 2.16 punktą), teikė atsakymus Pareiškėjai) ir Savivaldybės pareigūnų veiksmai vykdant triukšmo valdymo kontrolę galimai buvo nepakankami, nes, Pareiškėjos teigimu, skleidžiamas triukšmas yra nepašalintas.

Seimo kontrolierė pažymi, kad, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtinto tarnybinės pagalbos principo, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektai, rengdami administracinius sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir

kitokią pagalbą (bendradarbiauja), 12 punkte įtvirtinto naujovių ir atvirumo permainoms principo, reiškiančio, jog viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, prasme, Savivaldybė ir NVSC privalėjo bendradarbiauti ir imtis veiksmų, kad ši probleminė situacija būtų išspręsta tinkamai, Pareiškėjai nereikėtų pagalbos ieškoti (skųstis) kitose valstybės institucijose.

„Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-134/2012; 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-708/2013).“

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundą dėl Šiaulių miesto savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja:

15.1. **Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriui:**

15.1.1. informuoti, ar buvo pakartotinai išnagrinėtos Pareiškėjos 2017-05-11 skunde nurodytos aplinkybės; jeigu buvo, kada, kas nustatyta ir kokie sprendimai priimti; jeigu nebuvo, kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; **įgyvendinant tarnybinio bendradarbiavimo principą, kartu su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru**, imtis efektyvių priemonių Pareiškėjos skunduose nurodytai probleminei situacijai dėl triukšmo ribojimo Įmonės teritorijoje spręsti;

15.1.2. ar Savivaldybė yra nustačiusi triukšmo prevencijos zonas (gyvenamųjų vietovių teritorijų), kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones; kada; jeigu nėra nustačiusi, kodėl, kada tai planuojama padaryti;

15.1.3. imtis administracinių, teisinių priemonių užtikrinti, kad rengiant, teikiant asmenims atsakymus į jų prašymus / skundus būtų vadovaujama Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis;

15.2. **Nacionalinio visuomenės sveikatos centro direktoriui** įvertinus Pareiškėjos pakartotiniame skunde pateiktas aplinkybes (pažymos 2.16 punktą), įvertinti esamą situaciją, t. y. ar triukšmo problema tebeegzistuoja, pateikti išvadas; jeigu Įmonės vykdomos veiklos keliamas triukšmas tebeegzistuoja (nepašalintas), pagal kompetenciją imtis priemonių problemai spręsti.

Prašytume apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierę ir Pareiškėją informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**